

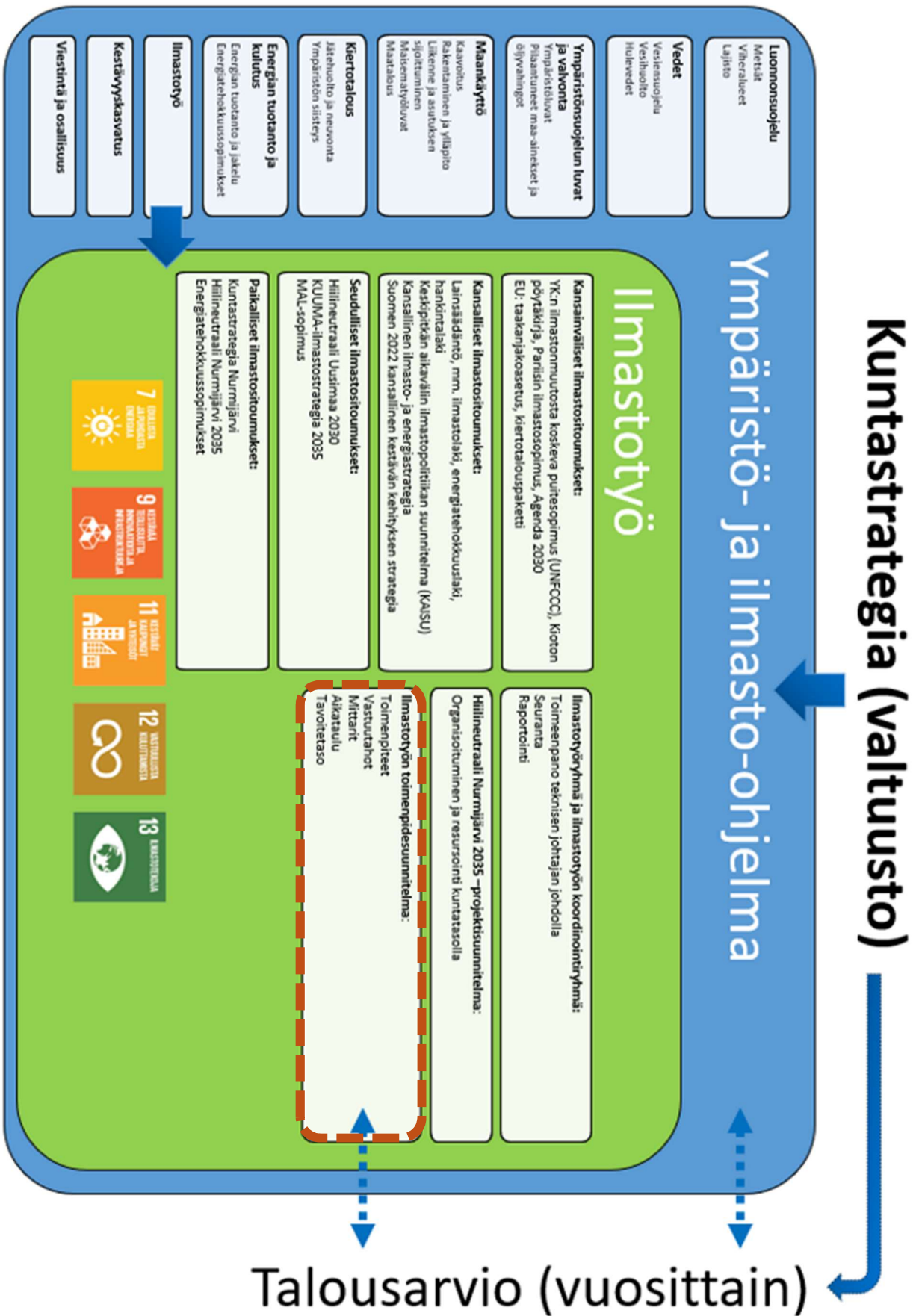
Ilmastotyön toimenpiteiden toteutuminen 2023–2025

Nurmijärven kunnan ensimmäinen ilmastotyön toimenpidesuunnitelma hyväksyttiin 7.11.2023. Se toteuttaa kuntastrategiaa ja kunnan ympäristö- ja ilmasto-ohjelmaa. Tarkastelemme asioita kokonaisvaltaisesti ja päätöksemme ovat aikaa kestäviä ja kunnan kokonaisedun mukaisia. Toimimme resurssiviisaasti ja saatamme kunnan talouden tasapainoon. Huomioimme ympäristö- ja ilmastonäkökulmat toiminnassamme.

Ilmastotyön toimenpidesuunnitelma 2023 laadittiin Hiilineutraali Nurmijärvi 2035 - projektisuunnitelmassa tunnistettujen osaprojektien, toimialojen ilmastohankkeiden projektisuunnitelmien ja Uudenmaan liiton järjestämien työpajoissa tehtyjen toimenpidekorttien pohjalta. Ilmastotyön asukas- ja yrityskyselyllä helmikuussa 2023 hankittiin tietoa heidän näkökulmistaan, jotka huomioitiin toimenpidesuunnitelmassa.

Toimenpidesuunnitelma sisälsi lähimpinä vuosina käynnistyvät hankkeet. Suunnitelma on tavoitteena päivittää kahden vuoden välein, ympäristö- ja ilmasto-ohjelma valtuustokausittain. Toteutettavaksi valittiin toimenpiteitä, jotka tukevat toimialojen ydintehtäviä ja ovat vaikuttavia ilmastonmuutoksen ehkäisyssä. Päästövähennyksiin liittyvät projektit ja hankkeet budjetoidaan vuosittain talousarviokäsittelyn yhteydessä. Hankesuunnittelussa kiinnitetään huomiota kustannusten lisäksi myös säästöpotentiaaliin ja takaisinmaksuaikoihin. Hankkeisiin haetaan mahdollisuuksien mukaan ulkopuolista rahoitusta. Henkilöresurssit ja riittävä osaaminen hankkeiden läpi viemiseen varmistetaan. Työssä käytetään asiantuntijoina mm. KUUMA-verkostoa, Uudenmaan liiton ilmastoasiantuntijoita ja konsulttipalveluita. Toimenpiteiden etenemisestä viestitään aktiivisesti viestintä- ja markkinointipalveluiden asiantuntemusta hyödyntäen. Päivityksen yhteydessä tehdään laajempi yhteenveto toimenpidesuunnitelman toteutumisesta.

Tarkoituksena on, että ilmastotyön toimenpidesuunnitelma päivitetään keväällä 2026.

Kuva 1. Ilmastotyön toimenpidesuunnitelma toteuttaa kuntastrategiaa ja kunnan ympäristö- ja ilmasto-ohjelmaa. Toimenpiteet tukevat toimialojen ydintehtäviä ja hankkeet budjetoidaan vuosittain talousarviokäsittelyn yhteydessä.

Puhtaiden ajoneuvojen hankinta

Toimenpide	Toteuttajataho	Mittarit	Aikataulu	Tavoitetaso
Puhtaiden ajoneuvojen hankinta	Toimialat	<ul style="list-style-type: none"> Kunnan ajoneuvokannan kartoitus tehty (kyllä/ei) Puhtaiden ajoneuvojen määrä, kpl ja % 	Kevät 2023 2021-2025 2026-2030	<ul style="list-style-type: none"> Kartoitus tehty, pidetään ajan tasalla Lain mukainen osuus puhtaita ajoneuvoja hankinta-ajanjaksolla (31.12.2025 ja 31.12.2030)

Mittari	Toteutuminen
Kunnan ajoneuvokannan kartoitus tehty (kyllä/ei)	kyllä, kartoitus on tehty ja ylläpito vastuutettu tekniselle keskukselle (katukunnossapito)
Puhtaiden ajoneuvojen määrä, kpl ja %	<p>Koulukuljetukset 3 kpl puhtaita</p> <p>Omat autot 7 kpl puhtaita</p> <p>Lain piirissä kaikkiaan koulukuljetusautoista 16 kpl + lisäksi omat Hanselin puitesopimuksen kautta hankitut sähköautot (7 kpl) eli kokonaisautomäärä ensimmäisellä tarkastelujaksolla =23, josta puhtaita 10 kpl -> noin 43 % (vaatimus 35 %, eli ylitetty kirikkaasti).</p> <p>*) muita kuin puhtaita autoja hankittu Hanselin sopimuksen ulkopuolelta yksittäin, eivät ylitä EU-kynnysarvoa eivätkä näin ollen ole lain piirissä.</p> <p>Iso kuorma-autot hankittu v. 2023 EU-kynnysarvot ylittävänä hankintana, on lain piirissä. Ei käytä puhtaan ajoneuvon kriteerit täyttävää vaihtoehtoista polttoainetta, joten on ”likainen”. Näissä vaatimus 5 % ensimmäisellä tarkastelujaksolla (2021-2025), mutta kun hankittu vain yksi, niin toteutuma on joko 0% tai 100%), toteutunut 0%.</p>
Muita huomioita toimenpiteestä	
On perustettu autoryhmä autoihin liittyvien sopimusten, vaatimusten, periaatteiden, linjausten ja toimintamallien kehittämiseksi ja ylläpitämiseksi sekä tiedon jakamiseksi.	

Sähköautojen latausinfra kunnan kiinteistöihin

Toimenpide	Toteuttajataho	Mittarit	Aikataulu	Tavoitetaso
Sähköajoneuvojen latausinfra kunnan kiinteistöihin	Tilakeskus Tekninen keskus	Tarvekartoitus tehty (kyllä/ei) - lakivelvoite - omien ajoneuvojen lataus - palveluiden vetovoima Latauspisteiden määrä	2023 2024-	Tarvekartoitus tehty 2023, pidetään ajan tasalla - lain vähimmäisvaatimus täyttyy - tarve kartoitettu ja täytetty vaiheittain - tarve kartoitettu ja täytetty vaiheittain Kaikissa käyttöasteeltaan korkeissa ja merkittävissä kiinteistöissä 2026

Mittari	Toteutuminen
Tarvekartoitus tehty (kyllä/ei) - lakivelvoite - omien ajoneuvojen lataus - palveluiden vetovoima	Tarvekartoitusta pidetään ajan tasalla. Sähköauton latausasemia on rakennettu kunnan kiinteistöihin lain vaatimukset sekä määrärahat huomioiden. Kunnan omien sähköautojen latausinfraa rakennetaan tarpeen mukaan. Sähköautojen latausasemien käyttö vaihtelee suuresti kohteen mukaan.
Latauspisteiden määrä	Julkisia latauspisteitä vuoden 2025 loppuun mennessä on 23:lla kunnan omistamalla kiinteistöllä. Latausasemia on vaihdellen 1–4 latausasemaa/kiinteistö. Lisäksi kunnan omassa käytössä olevia latauspisteitä on kahdella kunnan omistamalla kiinteistöllä.

Muita huomioita toimenpiteestä

Sähköauton latausasemien rakentaminen kunnan kiinteistöille jatkuu vuonna 2026, jotta tulevaisuudessa voisimme täyttää lain vaatimukset kaikilla kunnan kiinteistöillä.

Sähköautojen latausinfra muille kunnan omistamille alueille

Toimenpide	Toteuttajataho	Mittarit	Aikataulu	Tavoitetaso
Sähköajoneuvojen latausinfra muille kunnan omistamille alueille	Tekninen keskus	Tarvekartoitus tehty (kyllä/ei) - palveluiden vetovoima Latauspisteiden määrä	2024 2024-	Tarvekartoitus tehty 2024, pidetään ajan tasalla Täsmenny tarvekartoituksessa

Mittari	Toteutuminen
Tarvekartoitus tehty (kyllä/ei) - palveluiden vetovoima	Tavoite ei ole toteutunut, tarvekartoitusta ei ole tehty.
Latauspisteiden määrä	

Muita huomioita toimenpiteestä

Tarvekartoitus tehdään seuraavan toimenpidesuunnitelman kauden aikana.

Helpotetaan jätteen lajittelua

Toimenpide	Toteuttajataho	Mittarit	Aikataulu	Tavoitetaso
Helpotetaan jätteen lajittelua	Tilakeskus Tekninen keskus Tilojen käyttäjät Kiertokapula Oy	- Jätteen määrän, jätelajien ja jätekatoksien kartoitus - Jäteastiat oikein sijoitettu - Asiakastyytyväisyys toimitiloissa, kysely - Käyttäjien toimintaohjeet	- 2023 - 2023- - Ennen ja jälkeen toimenpiteitä - 2024	- Kartoitus tehty 2023 - Tasapuoliset, kattavat lajittelumahdollisuudet - Tyytyväisyys kunnan toimiin ≥ 3 (1-5) - Toimintaohje käytössä 2024-

Mittari	Toteutuminen
Jätteen määrän, jätelajien ja jätekatoksien kartoitus	<ul style="list-style-type: none"> Jättemäärän kartoitus tilojen käyttäjien avulla tehty syksyllä 2023 (Aleksia, tekninen keskus, sihy), tämän perusteella tehty muutoksia tyhjennysväleihin ja astioihin (tilakeskus). Jätetilat on kartoitettu 2024-25. Jäteastioiden määriä aktiivisesti muutettu niin käyttäjien raportoimien tarpeiden, kuin lajittelun monipuolistamisen mahdollistamiseksi. Uusimmat muutokset saadaan ilmoitettua urakoitsijoille -25 loppuun mennessä jonka jälkeen seurataan niiden tehokkuutta. Jätekatosten/-astiasuojien laajentaminen (priorisointi) (tilakeskus) → määrärahavaraus tuleville vuosille tehdään 2025. Toimenpiteet tilakeskuksen v. 2025 määrittelemässä järjestyksessä. Lajitteluastiat hankittu sisätiloihin 2024-2025 ilmastotyön budjetista. (Normaalisti jäteastioiden hankinta kuuluu tilojen käyttäjille, kuten muunkin irtaimiston.)
Jäteastiat oikein sijoitettu	Kohteissa, joissa ei ole omaa erillistä jätetilaa, astioiden sijoittelussa on huomioitava paloturvallisuus, jätelaki, -huoltomääräykset ja kohteen ulkoaluehoito. Astiat sijoiteltu asianmukaisesti.
Asiakastyytyväisyys toimitiloissa, kysely	<ul style="list-style-type: none"> Asiakastyytyväisyyttä ei ole mitattu numeerisesti. Tilojen käyttäjiä kuultu ”Miten lajittelu sujuu toimipisteellänne” -kyselyn kautta syksyllä 2023 (Forms, 62 vastausta). Palautetta saadaan yleensä suullisesti kohtuullisen aktiivisesti.
Käyttäjien toimintaohjeet	<ul style="list-style-type: none"> Käyttäjille toimintaohjeet listattuna Myllyssä sivulla ”Jätehuolto kunnan tiloissa”. Sivua otettu käyttöön 2024. Sivua ylläpidetään, ja uusien päivitys infoon tullut 10/25. Sivua sisältää laajasti ohjeistusta niin kunnan sisäisistä toimintatavoista, kuin kierrätyksestä yleisesti. Sisätilojen jäteastioiden toimituksen yhteydessä toimitetaan myös lajitteluohjeet kiinnitettäväksi astioiden lähelle. Toimipaikkakohtaiset toimintaohjeet pääosin kesken
Muuta huomioitavaa toimenpiteestä	
<ul style="list-style-type: none"> Kasvava määrä erinäisiä jätelajikeruita kohteissa lisää kuljetusautojen ajoa. Kiertokapula velvoittaa jäteastioiden tyhjennysurakoissa urakoitsijoita käyttämään uusiutuvia polttoaineita pienimpiä urakoita lukuun ottamatta. Laskennallisesti lajittelun lisääminen ei kasvata päästöjä. Uusia jättemääräkartoituksia tehdään kohde kerrallaan tarpeen mukaan. 	

Kehitetään ekotukitoimintaa kunnan työpaikoilla

Toimenpide	Toteuttajataho	Mittarit	Aikataulu	Tavoitetaso
Kehitetään ekotukitoimintaa kunnan työpaikoilla	Keski-Uudenmaan Ympäristökeskus Kaikki toimialat	- Säästöt ekotukikiinteistöillä: vesi m ³ /a energia kWh/m ³ /a - Ekotukihenkilöiden määrä - Ekotukitoiminnassa mukana olevat kunnan kiinteistöt	- Vuosittain - Jatkuva - Jatkuva	- Ominaiskulutus (energia) sähkö 20 kWh/m ³ lämpö 40 kWh/m ³ - Lisäys 10 kpl/vuosi - V. 2030 kaikilla kunnan kiinteistöillä ekotukitoimintaa

Mittari	Toteutuminen
Säästöt ekotukikiinteistöillä: vesi m ³ /a, energia kWh/m ³ /a	Vuonna 2024 <ul style="list-style-type: none"> Vesi: 5232,35 m³/a, muutos vuodesta 2022–18% Energia: <ul style="list-style-type: none"> Sähkö: 21,8 kWh/3, muutos vuodesta 2022 +15,3 % (huom. mm. sähkölämmitykseen käytettyä energiaa ei vuosien välillä normiteta) Lämpö (normitettu): 35,2 kWh/m³, muutos vuodesta 2022 –8,3%
Ekotukihenkilöiden määrä	Ekotukihenkilöitä on 74. Vuonna 2024 uusia ekotukihenkilöitä 2. Vuonna 2025 uusia ekotukihenkilöitä 54. Vuonna 2025 tavoitetaso on saavutettu.
Ekotukitoiminnassa mukana olevat kunnan kiinteistöt	Kaikki koulut, kaikki päiväkodit, kaikki nuorisotilat, kaikki liikuntapaikat, Aleksian Pata, monitoimitalo Monikko ja pääkirjasto

Tyhjien kiinteistöjen lämpötila 15 asteeseen

Toimenpide	Toteuttajataho	Mittarit	Aikataulu	Tavoitetaso
Tyhjien kiinteistöjen lämpötila 15°C:een	Tilakeskus	Kohteiden määrä	2023, jatkuva	Tyhjät kiinteistöt 15°C

Mittari	Toteutuminen
Kohteiden määrä	Kuusi tyhjiään olevaa kiinteistöä, kaikissa lämpötila laskettu 15 asteeseen.

Tilojenkäytön optimointi, etätyön vuorottaminen ja mahdollistaminen

Toimenpide	Toteuttajataho	Mittarit	Aikataulu	Tavoitetaso
Tilojenkäytön optimointi, etätyön vuorottaminen ja mahdollistaminen	Tilakeskus	- Rakennuksia ylläpitolämmössä, kpl - Rakennuksia matalammassa lämmössä, kpl - Luovutetut kiinteistöt, kpl	2023, jatkuva	Tilojen tarvekartoituksen mukaan

Mittari	Toteutuminen
Rakennuksia ylläpitolämmössä, kpl	Mittari osin päällekkäinen muiden rakennusten lämpötilaan liittyvien toimenpiteiden kanssa.
Rakennuksia matalammassa lämmössä, kpl	-”-
Luovutetut kiinteistöt, kpl	22 kpl: myytyt: Pelastusasema, Porkkalan mökki, Sääksin veteraanimaja, Suopelto, Nukarin sauna, Perttulan paloasema VPK, Kuonomäentie osakkeet Säästökeskus (nyt kunta vuokralla), As oy Tuomaksen hammashoitola osake, Pikku paroni, Poikkeuspolku 4 purettu; Lepsämäntie 167, Punamullantie 12 B ja C, Pratikankuja 11, UPk koulu, Vaskomäentie 5, navettarakennus Hyvämäki, Sompionkuja 2, Tornikeskuksen peltihalli, kirkonkylän hajonnut varasto asuntoalueella, Ellilä Pratikankuja 11

Metsänhoitosuunnitelman päivittäminen

Toimenpide	Toteuttajataho	Mittarit	Aikataulu	Tavoitetaso
Metsänhoitosuunnitelman päivittäminen	Tekninen keskus / Viheralueet	- Metsänhoitosuunnitelman päivitetty - Selvitys FSC-sertifikaattiin siirtymisestä tehty (kyllä/ei) - Selvitys avohakkuuttomasta kuntametsien hoidosta tehty (kyllä/ei)	- 2024 - 2024 selvitetään mahdollisuudet siirtää FSC-sertifiointiin kunnan metsissä - 2024 selvitetään mahdollisuudet siirtää avohakkuuttomaan metsänhoitoon	- Päätökset ja muutokset 2025 budjetista eteenpäin - Selvityksen mukaan, kun päivitetty metsänhoitosuunnitelma on tehty - Selvityksen mukaan, kun päivitetty metsänhoitosuunnitelma on tehty

Mittari	Toteutuminen
Metsänhoitosuunnitelma päivitetty	Päivitetään v. 2026
Selvitys FSC-sertifikaattiin siirtymisestä tehty (kyllä/ei)	Sisäistä selvitystyötä tehty. Liittyy valtuustoaloitteeseen, selvitystyö konsultin kanssa menossa. Päätöskäsittely v. 2026.
Selvitys avohakkuuttomasta kuntametsien hoidosta tehty (kyllä/ei)	Sisäistä selvitystyötä tehty. Liittyy valtuustoaloitteeseen, selvitystyö konsultin kanssa menossa. Päätöskäsittely v. 2026.

Metsitetään kunnan omistamia alueita

Toimenpide	Toteuttajataho	Mittarit	Aikataulu	Tavoitetaso
Metsitetään kunnan omistamia alueita	Ympäristötoimiala	<ul style="list-style-type: none"> - Kohteiden kartoitus - Sopivien puulajien valinta - Istutetut puut, kpl 	Kevät 2023 aloitettu alueiden selvitys, valmis kevääseen 2024 mennessä.	Metsitystoimet 2024-2027 aikana.

Mittari	Toteutuminen
Kohteiden kartoitus	Tehty
Sopivien puulajien valinta	Sekametsää istutettu
Istutetut puut, kpl	Valkjärven suljettu kaatopaikka metsitetty toukokuussa -25. Istutettu 1000 kpl kuusentainta ja 1000 kpl männyntainta. Istutusalue noin 2 ha.

Saavutetaan 7,5 % energiansäästö KETS strategiakaudella 2017–2025

Toimenpide	Toteuttaja-taho	Mittarit	Aikataulu	Tavoitetaso
Saavutetaan 7,5 % energiansäästö KETS strategiakaudella 2017–2025	Tilakeskus	MWh/a	2025 mennessä	4 757 MWh (saavutettu 2017-2022 1813 MWh -> 38 %)

Mittari	Toteutuminen
MWh/a	2017–2024 toteutunut 4445,6 MWh. Tavoitteesta on saavutettu 93 %. Energiatehokkuussopimuksesta on jäljellä 2025 raportointi.
Muita huomioita toimenpiteestä	
Uuden julkisen alan energiatehokkuussopimuskauden 2016–2035 liittyminen alkanut. Uuden kauden tavoite 10 %. Uuden energiatehokkuussopimuksen raportoinnilla toteutetaan kunnille kohdistettuja energiatehokkuusdirektiivin velvoitteita.	

Energiatehokkuutta edistävät investointihankkeet, suunnittelu ja toteutus

Toimenpide	Toteuttaja-taho	Mittarit	Aikataulu	Tavoitetaso
Energiatehokkuutta edistävät investointihankkeet, suunnittelu ja toteutus	Tilakeskus	Energiainvestointien määrä/a	2023-2024	4/2023 vuoden 2024 investointien suunnittelu

Mittari	Toteutuminen
Energiainvestointien määrä/a	Ei hankkeita, joihin olisi saatu Business Finlandin tukea.
Muuta huomioitavaa toimenpiteestä	
<p>2025 tukea myönnetään näin:</p> <p>Business Finland:</p> <p>Energiatuen myöntämisessä etusijalla ovat uuden teknologian hankkeet. Uudella teknologialla tarkoitetaan sellaisia uudenteknologiaa ratkaisuja, joita ei ole Suomessa aiemmin käytetty ja ovat keskeisiä energia- ja ilmastotavoitteiden kannalta. Tyypillisesti kyse on ensimmäisestä tai ensimmäisistä kaupallisista toteutuksista. Uuden teknologian käyttöönottoon liittyy yleensä vastaavaan tavanomaisen teknologian hankkeeseen nähden ylimääräisiä kustannuksia tai riskejä.</p> <ul style="list-style-type: none"> Suuret lämpöpumput: Energiatehokkuusinvestoinneissa yli 1 MW:n lämpöpumppuja voidaan tukea, jos kyseessä on uudenteknologian hanke tai kyseessä on matalalämpöverkkoon liitettävä hanke. Mikäli kyseessä on ylijäämälämmön käyttö lämpöpumpun energianlähteenä, voidaan tavanomaisen teknologian hankkeissa tukea lämpöpumppuja 5 MW:n kokoluokkaan asti. Uuden teknologian osalta on mahdollista tukea myös yli 5 MW:n lämpöpumppuhankkeita. Valaistukseen liittyviä tavanomaisen teknologian hankkeita ei tueta (sis. mm. led-valaisimet) Rakennusten eristykseen tai ulkokuoren (vaipan) muutoksiin (sisältää ovet, ikkunat), kylmäkalusteiden ja -laitteiden oviin tai kansiin, sääsuojiin tai sadekatoksiin tai muihin vastaaviin ratkaisuihin liittyviä hankkeita ei tueta. <p>Energiatuki</p> <p>Esco-hankkeet: Rakennuksiin sekä niiden talotekniikkaan liittyvät energiatehokkuushankkeet eivät ole tukikelpoisia, lukuun ottamatta uuden teknologian hankkeita. ESCO-hankkeiden tuki - Motiva</p>	

Sähkön, lämmön ja veden kulutuksenseuranta

Toimenpide	Toteuttaja-taho	Mittarit	Aikataulu	Tavoitetaso
Sähkön, lämmön ja veden kulutuksenseuranta	Tilakeskus Aleksia liikelaitos Konsultti (EnerKey)	Rakennusten määrä EnerKeyn seurantajärjestelmässä	2023- , kuukausittain	10 % säästö (kWh/m ³) vuosittain per rakennus

Mittari	Toteutuminen
Rakennusten määrä EnerKeyn seurantajärjestelmässä	<ul style="list-style-type: none"> • Aluekeittiö, Aleksian Pata • Harjulan koulu • Havumäentien päiväkot • Lepsämän koulu • Maaniitun päiväkot • Mäntysalon päiväkot • Perttulan päiväkot • Ristipakan päiväkot, Äppelgården • Sorvankaaren päiväkot • Tähkärinteen päiväkot • Seitsemän veljeksen koulu • Ylitolantien päiväkot
Muita huomioita toimenpiteestä	
Mittarit ja tavoitteet yhteensovitetaan muiden osin samansuuntaisten toimenpiteiden kanssa.	

Ulkovalaistuksen energiansäästöt

Toimenpide	Toteuttajataho	Mittarit	Aikataulu	Tavoitetaso
Ulkovalaistuksen energiansäästöt: - Kesäsammutus - Yösammutus - LED:ien himmennysprofiilit - Valaistuksen ohjausjärjestelmä - Pääteiden valaisinten vaihdot	Tekninen keskus	Energian säästö - Käytössä 5/2023- - Käytössä 5/2023- - Käytössä uusissa valaisimissa - Käytössä uusi ohjausjärjestelmä - Kpl/a	- 22.5. -7.8. - Päätöksen mukaan - Jatkuva - 2024- - Jatkuva	- 330 000 kWh säästö/a - 650 000 kWh säästö/a - 32 %:n energiansäästö / valaisin - 5-25 % vuodessa - 50 % vaihdettu 2026 loppuun mennessä (750 kpl/a)

Mittari	Toteutuminen
<ul style="list-style-type: none"> - Kesäsammutus käytössä 5/2023- - Yösammutus käytössä 5/2023- - LED:ien himmennysprofiilit käytössä uusissa valaisimissa - Käytössä uusi valaistuksen ohjausjärjestelmä - Pääteiden valaisinten vaihdot Kpl/a - 50 % pääteiden valaisimista vaihdettu v. 2026 loppuun mennessä 	<ul style="list-style-type: none"> - toteutuu - toteutuu - Kyllä on, himmennysprofiilit ovat käytössä kaikissa Nurmijärven katuvalaistusverkon Led-valaisimissa. - Kyllä on, himmennysprofiilit ovat käytössä kaikissa Nurmijärven katuvalaistusverkon Led-valaisimissa. - Vuonna 2023 vaihdot keskitettiin selkeästi päteille. Viime vuonna investointirahaa käytettiin ohjausjärjestelmän uudistamiseen, useampaan toteuttamissopimushankkeeseen ja valaisinhankintoihin. Valaisinvaihtoja tehtiin viime vuonna "vain" 300kpl Nurmijärvelle ja Rajamäelle, prioriteetteina valaisimen teho ja ikä (kunto). Samoilla perusteilla tänä vuonna toteutettiin 2026kpl valaisinvaihtoja koko kuntaan eri katualueille. <ul style="list-style-type: none"> o (2023:) 721kpl o 2024: Rajamäki: 150kpl, Nurmijärvi kk: 150kpl o 2025: Rajamäki 467kpl, Nurmijärvi kk 764kpl, Klaukkala: 518kpl, Röykkä 277kpl - Etenee aikataulussa

Rakennusten valaistus

Toimenpide	Toteuttajataho	Mittarit	Aikataulu	Tavoitetaso
Rakennusten valaistus - Liiketunnistimet - LED-valaistukseen saneeraus	Tilakeskus	Energian säästö - Kpl/a, kWh/a - Rakennusta/a, kWh/a	Jatkuva	- 1-3 rakennusta vuodessa - 1-3 rakennusta vuodessa

Mittari	Toteutuminen
- Kpl/a, kWh/a	Liiketunnistinten asennuksesta ei saatu tietoa.
- Rakennusta/a, kWh/a	Vuonna 2024 10 rakennuksen valaistus vaihdettu. Näissä yhteisteho laski 1126584 W:sta 37166 W:iin. Kulutuksen säästöä ei tiedossa (kauanko valot päällä).

Sisälämpötilojen laskeminen

Toimenpide	Toteuttajataho	Mittarit	Aikataulu	Tavoitetaso
Sisälämpötilojen laskeminen - tavoitetasoksi 20°C - Ilmanvaihto- ja lämmitysjärjestelmien säätö, tasapainotus	Tilakeskus	Energian säästö - Lämpötila - Toteutuneet hankkeet	Jatkuva	- tavoitetasoksi 20°C - 3 kohdetta / a

Mittari	Toteutuminen
- Lämpötilan tavoitetasoksi 20 astetta - Toteutuneet hankkeet 3 kohdetta/a	Tavoitteeseen on päästy, mutta tehdyt toimenpiteet ovat olleet raskaampia ja ajateltuja kohteita on jouduttu muuttamaan mm. palveluverkon muutosten ja sisäilmahaasteiden vuoksi Vuonna 2023 tehtiin IV-nuohoukset ja säädöt viiteen kohteeseen, lämmitysjärjestelmien tasapainottamisia ei päästy tekemään.
Muita huomioita toimenpiteestä	
Tällä hetkellä kiinteistöjen tilanne on sellainen, että uudehkot ja peruskorjatut kohteet on voitu säätää, mutta suurimpaan osaan kiinteistöjä joudutaan tekemään isompia toimenpiteitä ennen kuin varsinaisia säätöjä päästään tekemään.	

Aurinkopaneelit uusiin ja peruskorjattaviin kiinteistöihin

Toimenpide	Toteuttajataho	Mittarit	Aikataulu	Tavoitetaso
Aurinkopaneelit uusiin ja peruskorjattaviin kiinteistöihin	Tilakeskus	Kiinteistön katto-m ² /katto-m ² %	2023-	Varataan mahdollisuus asentaa uusiin ja peruskorjattuihin kiinteistöihin 2026

Mittari	Toteutuminen
Kiinteistön katto-m ² /katto-m ² %	Seitsemän veljeksen koulun katolle asennettiin 60 kWp aurinkovoimala.

Vaihtoehtoisten energiamuotojen suosiminen kunnan kiinteistöissä

Toimenpide	Toteuttajataho	Mittarit	Aikataulu	Tavoitetaso
Vaihtoehtoisten energiamuotojen suosiminen kunnan kiinteistöissä	Tilakeskus Nurmijärven sähkö	- Kartoitus tehty (kyllä/ei) - Vaihtoehtoisten energijärjestelmien asennukset, kpl	- 2024 - Jatkuva	- Kartoitus tehty 2024 - Kartoituksen perusteella

Mittari	Toteutuminen
Kartoitus tehty (kyllä/ei)	Kartoitus tehty
Vaihtoehtoisten energijärjestelmien asennukset, kpl	

Maalämmön käyttömahdollisuuksien kartoitus

Toimenpide	Toteuttajataho	Mittarit	Aikataulu	Tavoitetaso
Maalämmön käyttömahdollisuuksien kartoitus	Tilakeskus Tekninen keskus Rakennusvalvonta Nurmijärven sähkö	Kartoitus tehty (kyllä/ei)	2024	Kartoitus tehty

Mittari	Toteutuminen
Kartoitus tehty (kyllä/ei)	70 %

Kaatopaikkakaasun hyötykäyttö yritys yhteistyönä

Toimenpide	Toteuttajataho	Mittarit	Aikataulu	Tavoitetaso
Kaatopaikkakaasun hyötykäyttö yritys yhteistyönä	Tekninen keskus	- Selvitys tehty (kyllä/ei) - Toteutus, jos kannattavaa	- 2024 - 2026-	- Selvitys tehty - Toteutettu 2028

Mittari	Toteutuminen
Selvitys tehty (kyllä/ei)	Selvitystä ei ole tehty
Toteutus, jos kannattavaa	

Muita huomioita toimenpiteestä

Voidaan poistaa toimenpide seuraavasta suunnitelmasta. Jos kaatopaikan sulkemisen jälkeen kaasua saadaan kerättyä huomattavasti paremmin, hyötykäyttöä voidaan selvittää.

Kiertotalouden lisääminen

Toimenpide	Toteuttajataho	Mittarit	Aikataulu	Tavoitetaso
Kiertotalouden lisääminen	Elinkeinopalvelut	Osallistuminen Kiertotalouslaakso-hankkeen tilaisuuksiin	2023-	Hankkeen seuraaminen

Mittari	Toteutuminen
Osallistuminen Kiertotalouslaakso-hankkeen tilaisuuksiin	Kiertotalouslaakson puitteissa järjestetty 20 tapahtumaa/tilaisuutta, joista osassa oltu kunnan edustuksella mukana, ja muuten KUUMA-seudun edustuksella ja tietoa saatu sitä kautta. Tilaisuuksissa ollut kaikkiaan n. 1000 osallistujaa.
Muita huomioita toimenpiteestä	
Tilaisuuksien lisäksi Kiertotalouslaakso on tuottanut 11 julkaisua ja käynnistänyt/suunnitellut 23 hanketta ja pilottia. Itse Kiertotalouslaakso on nyt muuttunut hankkeesta enemmän kehittämisen, verkostoitumisen ja tuen alustaksi. Mielestäni se ei sellaisenaan enää palvele jatkossa kunnan ilmastotyön toimenpiteenä. Hyödyn saaminen edellyttäisi osallistumista konkreettisiin laakson puitteissa toteutettaviin hankkeisiin ja aloitteisiin.	

Metsä-Tuomelan jätetäyttöalueen sulkeminen

Toimenpide	Toteuttajataho	Mittarit	Aikataulu	Tavoitetaso
Metsä-Tuomelan jätetäyttöalueen sulkeminen	Tekninen keskus	- Suunnitelma tehty - Sulkeminen toteutettu	- 2023 - Täsmenyy suunnittelussa, 2024-2028	- Suunnitelma valmis 12/2023 - Valmis 2028

Mittari	Toteutuminen
Suunnitelma tehty	Suunnitelma on valmistunut lähes kaksi vuotta myöhässä aikataulusta.
Sulkeminen toteutettu	Sulkemista ei vielä ole toteutettu. Viranomaiskäsittely on kesken. Reunarakenne ja muotoilu voidaan päästä toteuttamaan 2026–2027, pintarakenteet noin v. 2030.
Muita huomioita toimenpiteestä	
Sulkemisesta määrätään kaatopaikka-asetuksessa ja alueen ympäristöluvassa. Kaatopaikan sulkemisella vähennetään jätehuollon metaanipäästöjä ja vesistö-päästöjä huomattavasti, joten toimenpiteen säilyttäminen toimenpidesuunnitelmasta on perusteltua. Aikataulu tarkistetaan.	

Kunnan irtaimiston kierrätys ja realisointi

Toimenpide	Toteuttajataho	Mittarit	Aikataulu	Tavoitetaso
Kunnan irtaimiston kierrätys ja realisointi	Konsernipalvelut Kaikki toimialat	- Kalustonjaossa tehty tavaroiden jaon lukumäärä - Kauppojen määrä Kiertonet-palvelussa	Jatkuva	Poistettu irtaimisto toimitetaan uudelleen käyttöön tai kierrätetään

Mittari	Toteutuminen
Kalustonjaossa tehty tavaroiden jaon lukumäärä	2023: 17 2024: 0
Kauppojen määrä Kiertonet-palvelussa	2022: 325 2023: 240 2024: 163 2025: 152 (10/25 mennessä)
Muita huomioita toimenpiteestä	
<p>Irtaimiston kierrätys ja realisointi vaikuttaa olevan kausittaista (toki muutos taitaa olla vakio), joten esim kauppojen lukumäärät per vuosi eivät taida kertoa kierrätyksen asteesta.</p> <p>Sopivampi mittari voisi olla yksinkertaisesti, että tavaran kierrätykseen ja realisointiin on olemassa prosessi ja mahdollisuus eli esim. Kiertonet käytettävissä (toisaalta ei tiedetä miten paljon menee suoraan roskeen/kaatopaikalle tavaraa). Jos halutaan selvittää tietoisuutta tästä mahdollisuudesta niin sitten mittariksi joku kyselyn tulos tai viestintätoimet prosessin käyttöönottoon. Sekään ei kuitenkaan välttämättä auta, sillä myynti vie paljon resursseja eikä niitä saata olla olemassa, joten helpompi hävittää turha tavara toimittamalla kaatopaikalle.</p> <p>Kiertonetissä saa suoraan alla olevan arvion ympäristösäästöistä:</p> <p>Vuonna 2025 organisaationne myynnit ovat mahdollistaneet ympäristösäästöjä arviolta:</p> <ul style="list-style-type: none"> - LUONNONVAROJA 51 350 kg - HIILIDIOKSIDIA 9 910 kg 	

Järjestetään infotilaisuuksia ja energianeuvontaa kunnan asukkaille

Toimenpide	Toteuttajataho	Mittarit	Aikataulu	Tavoitetaso
Järjestetään infotilaisuuksia ja energianeuvontaa kunnan asukkaille	Ilmastotyöryhmä Nurmijärven Sähkö Rakennusvalvonta	- Ilmastotyön infotilaisuuksien määrä - Energianeuvojan puhelut ja asiakaskäynnit	jatkuva	- 5 tilaisuutta vuodessa - Vastaus saman päivän aikana

Mittari	Toteutuminen
Ilmastotyön infotilaisuuksien määrä	Tavoitetaso 5 tilaisuutta vuodessa on saavutettu. Vuoden 2024 asukastilaisuuksia: <ul style="list-style-type: none"> • Ilmastokummit-hankkeessa 4 kestävien elämäntapojen kiihdyttämö -tapaamista. • 3/2024 Roskajuoksun edut ja vaikutukset -luento • 4/2024 "Hävikki hyödyksi" teemakauden 6 tapahtumaa kirjastoissa • Kiertokapulan kompostointikoulutus (Monikko 25.9.) • 2 esitelmää lukiolaisille kestävästä kehityksestä Nurmijärvellä (30.9. ja 7.10.) Vuoden 2025 asukastilaisuuksia: <ul style="list-style-type: none"> • Kotiakut-infotilaisuus (15.4.) • Siistiksi-tempauspäivä 3.5. Klaukkalan torilla • Lämpöpumppujen kehitys (18.11.) • Kirjastoissa infotilaisuuksia sienestyksestä 4.9., monimuotoisuuden lisäämisestä puutarhanhoidossa 2.4.
Energianeuvojan puhelut ja asiakaskäynnit	Tavoite saavutettu

Muita huomioita toimenpiteestä

Infotilaisuudet eivät aina tavoita hyvin asukkaita. Sisältöä, toimintamallia ja tapahtumien markkinointia on kehitettävä. Mahdollisesti yhdistettävä samaan toimenpiteeseen kunnan eri toimijoiden ilmastoaiheiset tapahtumat. 5 tapahtumaa vuodessa voi olla liian korkea tavoite.

Yritykset ja kuntalaiset osallistuvat ilmastotyöhön

Toimenpide	Toteuttajataho	Mittarit	Aikataulu	Tavoitetaso
Yritykset ja kuntalaiset osallistuvat ilmastotyöhön	Elinkeinopalvelut Rakennusvalvonta Tekninen keskus Viestintä- ja markkinointipalvelut	- Ilmastotyön yritys- ja asukaskyselyiden palautteet - FCG Kuntapalvelut –tutkimuksen palautteet	- 2024 alkaen 1-2 vuoden välein - Jatkuvaa, 1-2 vuoden välein	- Tyytyväisyys kunnan toimiin ≥ 3 (1-5) - Tyytyväisyys kunnan toimiin $\geq 65\%$

Mittari	Toteutuminen																																							
Ilmastotyön yritys- ja asukaskyselyiden palautteet	Asukaskyselyiden palautteessa tyytyväisyys kunnan toimiin >3.																																							
FCG Kuntapalvelututkimuksen palautteet	<p>Kunnan tekemien toimien riittävyys ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi ja siihen sopeutumiseksi (% kuntalaisista, jotka pitävät toimia sopivana)</p> <table border="1"> <caption>Kunnan tekemien toimien riittävyys ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi ja siihen sopeutumiseksi (% kuntalaisista, jotka pitävät toimia sopivana)</caption> <thead> <tr> <th>Vuosi</th> <th>Prosentti</th> <th>Muutos (vähemmän)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2020</td> <td>65,0</td> <td>0,0</td> </tr> <tr> <td>2022</td> <td>62,0</td> <td>-3,0</td> </tr> <tr> <td>2023</td> <td>59,0</td> <td>-3,0</td> </tr> <tr> <td>2024</td> <td>42,0</td> <td>-20,0</td> </tr> </tbody> </table> <p>Kyselyn mukaan Liian paljon -vastanneiden osuus lisääntynyt</p> <p>Kuvio 55. Tekeekö asuinkunta riittävästi asioita ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi ja siihen sopeutumiseksi?</p> <table border="1"> <caption>Kuvio 55. Tekeekö asuinkunta riittävästi asioita ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi ja siihen sopeutumiseksi?</caption> <thead> <tr> <th>Luokitus</th> <th>Aivan liian vähän</th> <th>Liian vähän</th> <th>Sopivasti</th> <th>Liian paljon</th> <th>Aivan liian paljon</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Kaikki, 2024, n=579</td> <td>8,3</td> <td>24</td> <td>42</td> <td>21</td> <td>4</td> </tr> <tr> <td>Satunnaisotos, 2024, n=322</td> <td>5,0</td> <td>21</td> <td>36</td> <td>33</td> <td>4</td> </tr> <tr> <td>Julkinen linkki, 2024, n=257</td> <td>12,5</td> <td>27</td> <td>49</td> <td>6</td> <td>5</td> </tr> </tbody> </table>	Vuosi	Prosentti	Muutos (vähemmän)	2020	65,0	0,0	2022	62,0	-3,0	2023	59,0	-3,0	2024	42,0	-20,0	Luokitus	Aivan liian vähän	Liian vähän	Sopivasti	Liian paljon	Aivan liian paljon	Kaikki, 2024, n=579	8,3	24	42	21	4	Satunnaisotos, 2024, n=322	5,0	21	36	33	4	Julkinen linkki, 2024, n=257	12,5	27	49	6	5
Vuosi	Prosentti	Muutos (vähemmän)																																						
2020	65,0	0,0																																						
2022	62,0	-3,0																																						
2023	59,0	-3,0																																						
2024	42,0	-20,0																																						
Luokitus	Aivan liian vähän	Liian vähän	Sopivasti	Liian paljon	Aivan liian paljon																																			
Kaikki, 2024, n=579	8,3	24	42	21	4																																			
Satunnaisotos, 2024, n=322	5,0	21	36	33	4																																			
Julkinen linkki, 2024, n=257	12,5	27	49	6	5																																			

Ilmastoasioista viestitään sidosryhmille

Toimenpide	Toteuttajataho	Mittarit	Aikataulu	Tavoitetaso
Ilmastoasioista viestitään sidosryhmille	Ilmastotyöryhmä Viestintä- ja markkinointipalvelut	- Kunnan ilmastoviestintäsuunnitelma tehty - Viestintäsuunnitelman päivitys kuukausittain	2023, jatkuva	Ilmastoasiat näkyvät kunnan viestintäkanavissa vähintään 2 kertaa kuukaudessa

Mittari	Toteutuminen
Kunnan ilmastoviestintäsuunnitelma tehty	Ilmastoviestintäsuunnitelma tehty, ja siihen asetettujen toimenpiteiden toteutusta seurataan. Pääsääntöisesti suunnitellut toimenpiteet ovat toteutuneet. Ilmastoasiat ovat keskimääräisesti näkyneet kunnan viestintäkanavissa 2 kertaa/kk.
Viestintäsuunnitelman päivitys kuukausittain	Viestintäsuunnitelmaa päivitetty kuukausittain ilmastoviestintäkokouksissa. Lisäpäivityksiä tehty esiin nousseiden tarpeiden mukaisesti.
Muita huomioita toimenpiteestä	
Kuukausittain pidettävä ilmastoviestintäpalaveri tarpeellinen, jotta toimenpiteistä viestiminen sidosryhmille ja henkilöstölle on aktiivista ja oikea-aikaista.	

Henkilökunnan osallistaminen ja tietoisuuden lisääminen

Toimenpide	Toteuttajataho	Mittarit	Aikataulu	Tavoitetaso
Henkilökunnan osallistaminen ja tietoisuuden lisääminen	Johto Ilmastotyöryhmä	Koulutustilaisuuksien toteuttaminen	2024, jatkuva	Koulutusta toteutetaan

Mittari	Toteutuminen
Koulutustilaisuuksien toteuttaminen	Toimenpide on toteutunut Vuonna 2024 koulutettiin opettajia ja vapaaehtoisia fasilitoimaan ilmastopalapelin pelaamista kahdessa koulutustilaisuudessa osana ilmastokummit-hanketta. Lisäksi ekotukihenkilöille 4 koulutusta ja kohdekohtaisia tapaamisia. Vuonna 2025 ekotukihenkilöille 5 koulutusta ja kohdekohtaisia tapaamisia. Lisäksi Ympäristökasvattajien koulutus (eat) toukokuuhun 2026 asti.

Vihreä lippu –toimintamallia pilotoidaan muutamissa yksiköissä

Toimenpide	Toteuttajataho	Mittarit	Aikataulu	Tavoitetaso
Vihreä lippu –toimintamallia pilotoidaan muutamissa yksiköissä	Varhaiskasvatus Koulutuspalvelut Nuorisopalvelut	Uusien Vihreä lippu sertifikaattien määrä/vuosi	2025-2026	Vihreä lippu käytössä 2 kohdetta / vuosi

Mittari	Toteutuminen
Uusien Vihreä lippu-sertifikaattien määrä/vuosi	Vihreä lippu – toiminnassa mukana olevat päiväkodit: <ul style="list-style-type: none"> - Haikalan päiväkot - Professorintien päiväkot - Päiväkot Metsäpirtti (yksityinen palveluntuottaja) - Yltilantien päiväkot <p>Yltilantien päiväkodissa toiminta käynnistetty keväällä 2025, jonka vuoksi sertifikaattia ei ole vielä myönnetty.</p>
Muita huomioita toimenpiteestä	
Uusia Vihreän lipun sertifikaattia tavoittelevia päiväkoteja on vuodelle 2026 ilmoittautunut vähintään kaksi, joten minimitavoitetaso tullaan saavuttamaan myös vuoden 2026 osalta.	

Laaditaan ympäristökasvatuksen portaat

Toimenpide	Toteuttajataho	Mittarit	Aikataulu	Tavoitetaso
Laaditaan ympäristökasvatuksen portaat päiväkodista oppilaitokseen asti ja ympäristökasvatus huomioidaan varhaiskasvatuksen- ja opetussuunnitelmien liitteenä	Varhaiskasvatus Koulutuspalvelut Nuorisopalvelut	Ympäristöpolku on kuvattu	2024	Ympäristöpolku on käytössä vuonna 2025

Mittari	Toteutuminen
Ympäristökasvatuspolku on kuvattu	Nurmijärven kunnan yhteistyössä SYKLIn kanssa järjestämässä Ympäristökasvattaja (eat) – koulutusryhmässä on vuoden 2025 aikana valmisteltu opiskelijoiden yhteistyönä ympäristökasvatuksen portaita / polkua.
Muita huomioita toimenpiteestä	
Ympäristökasvattaja-opiskelijoiden kirjallinen osuus valmistuu helmikuussa 2026, jonka jälkeen esitys käsitellään sivistys- ja hyvinvointitoimiala johtoryhmässä ja viedään kevään 2026 aikana tarvittavin osin sivistyslautakunnan käsittelyyn hyväksyttäväksi. Ympäristökasvatuksen yhtenäisen polun käyttöönotto on suunniteltu 1.8.2026 alkaen varhaiskasvatuksessa, esi- ja perusopetuksessa sekä lukiokoulutuksessa.	

Järjestetään ilmastoaiheisia teemapäiviä, tapahtumia ja keskusteluja vapaa-ajalla

Toimenpide	Toteuttajataho	Mittarit	Aikataulu	Tavoitetaso
Järjestetään ilmastoaiheisia teemapäiviä, tapahtumia ja keskusteluja vapaa-ajalla	Nuorisopalvelut Kirjastopalvelut Liikuntapalvelut	- Teemapäivien määrä - Tapahtumien määrä	Syksy 2023, jatkuvaa	- Teemapäiviä 1/a - Tapahtumia 1/a - Lapset ja nuoret toteuttavat ilmastotoimia myös kotona

Muita huomioita toimenpiteestä

Luontoaiheisia toimintoja oli kolmella kesäleirillä. Tapahtumia oli useita (unelmien liikuntapäivä, KEUDA tapahtumat, perheiden retkilauantai). Luontoryhmiä 2. Ilmastoteemailtoja avoimessa toiminnassa oli 54. Myös nuorisotyöntekijöitä on koulutettu luonto- ja elämyspedagogiikkaan.

Kävelyn ja pyöräilyn edistämishojelman toimenpiteiden toteuttaminen

Toimenpide	Toteuttajataho	Mittarit	Aikataulu	Tavoitetaso
Kävelyn ja pyöräilyn edistämishojelman toimenpiteiden toteuttaminen	Tekninen keskus / Kunnallistekniikan suunnittelu	- Kävelyn ja pyöräilyn liikennelaskenta - Kävelyn ja pyöräiliikenteen edistämiseen vuosittain investoitu euromäärä - Vuosittain toteutettujen/kunnostettujen jalankulku- ja pyöräteiden pituus - Kävely- ja pyöräilyonnettomuuksien määrä	Vuosittain	- Hankitaan automaattinen laskentalaitte ja aloitetaan seuranta - Investointeja 500 000 €/v - Seurannan aloittaminen 2023 ja tavoitetaso määrittely - Edellistä vuotta vähemmän onnettomuuksia

Mittari	Toteutuminen
Kävelyn ja pyöräilyn liikennelaskenta	Automaattinen laskuri hankittu 10/2025 Käsinlaskentaa Klaukkalantiellä välillä Kirkkotie – mt 132 1-2 kertaa vuodessa
Kävelyn ja pyöräiliikenteen edistämiseen vuosittain investoitu euromäärä	Tavoite täyttynyt vuosina 2023 ja 2024
Vuosittain toteutettujen/kunnostettujen jalankulku- ja pyöräteiden pituus	70- 100 % toteuma
Kävely- ja pyöräilyonnettomuuksien määrä	- 2022 jalankulkija 0 kpl polkupyörä 1 kpl - 2023 jalankulkija 3 kpl polkupyörä 1 kpl - 2024 jalankulkija 4 kpl polkupyörä 0 kpl

Muita huomioita toimenpiteestä

Kävely- ja pyöräilyonnettomuuksien määrä on huono mittari, koska poliisin tietoon tulevat vain vakavat loukkaantumiset. Lievät loukkaantumiset eivät välttämättä tilastoidu ollenkaan.

Kilpailukykyinen ja kattava joukkoliikenne

Toimenpide	Toteuttajataho	Mittarit	Aikataulu	Tavoitetaso
Kilpailukykyinen ja kattava joukkoliikenne	Tekninen keskus / Kunnallistekniikan suunnittelu Liikennöitsijä Uudenmaan ELY-keskus Viestintä- ja markkinointipalvelut	- Lippujen myynti kpl - Lippujen käyttö kpl	Jatkuva	- Lippujen myynti koronaviruskautta edeltävälle tasolle vaiheittain (v. 2019: 22 720 kpl) - Käytön lisääminen vuoden 2019 tasosta

Mittari	Toteutuminen
Lippujen myynti kpl	81 % vuoden 2019 tasosta. Vuonna 2024 myytiin enemmän lippuja kuin vuonna 2023
Lippujen käyttö kpl	Lippujen käyttö kpl seuraaminen on hankalaa, vaihdetaan matkamäärän seuraamiseksi

Ilmastovaikutusten arvioinnin kehittäminen kaavoituksessa

Toimenpide	Toteuttajataho	Mittarit	Aikataulu	Tavoitetaso
Ilmastovaikutusten arvioinnin kehittäminen kaavoituksessa	Kaavoitus	- Yleis- ja asemakaavoituksen henkilöstö on osallistunut ilmastovaikutusten arviointia koskeviin koulutuksiin ja seminaareihin - Vaikutusten arvioinnissa huomioitavista näkökulmista on tuotettu tarkistuslistoja ja otettu niitä käyttöön. - Käyttöön otetut uudet arviointimenetelmät	- Syksy 2023, jatkuva - 2023 - 2024	Osaamisen kehittäminen on jatkuvaa

Mittari	Toteutuminen
Yleis- ja asemakaavoituksen henkilöstö on osallistunut ilmastovaikutusten arviointia koskeviin koulutuksiin ja seminaareihin	YK: -Kaavoitus ja ilmasto (27.9.2023 FCG) -Rakennetun ympäristön ilmastotyökalut (24.3.2024 Ympäristöministeriön seminaari) -Aurinkovoimaloiden rakentamisen vaikutuksia ilmastoon, metsiin ja metsätalouteen (30.5.2024) Luonnonvarakeskuksen webinaari -Puhtaan energian kaavoitus ja luvitus (18.3.2025, FCG) Ak 2025: Kuntien ilmastokonferenssi 21.-22.5.2025, ennallistamissuunnitelman ajankohtaiset 3.10., Latvuspeiton tavoitetaso ja toimenpiteet 22.9., Kaupunkivihreän seminaari: rakennetun ympäristön luontotyypit käyttöön 27.3., The smart city talks, luonto keskelle kaupunkia 11.2., Ohjeistus luonnonsuojelulain mukaisen ekologisen kompensaaion laskentaan 30.1., Puhtaan energian kaavoitus ja luvitus 18.3., Mitä jokaisen kaavoittajan tulisi tietää luonnon monimuotoisuuden edistämisestä? 28.5, Smart city talks (tietomallit ja ympäristövaikutusten arviointi)

	kaavoituksessa) 11.2., Puupäivä 30.10.
Vaikutusten arvioinnissa huomioitavista näkökulmista on tuotettu tarkistuslistoja ja otettu niitä käyttöön	YK: Mitään yleispätevää tarkistuslistaa vaikutusten arvioinnissa huomioitavista näkökulmista ei taida olla. AK: Käytössä KILVA jokaisessa asemakaavassa. Lisäksi jokaisen kaavan kohdalla arvioidaan vaikutuksia ympäristöön, ilmastoon, luontoon jne sekä pyydetään lausunnot asiantuntijoilta ja tilataan erilaisia selvityksiä.
Käyttöön otetut uudet arviointimenetelmät	YK: Ei toistaiseksi uusia käyttöön otettuja arviointimenetelmiä. Jotain taustatarkasteluja on kokeiltu jatkoa ajatellen. Todennäköisesti esimerkiksi Syken Hiilikartan käyttö tulossa mukaan Rajamäen osayleiskaavatyöhön. Kokeiltu myös Pirkanmaan ELY:n hiililaskentatyökalua. AK: Ei toistaiseksi uusia käyttöön otettuja arviointimenetelmiä. Käytössä KILVA ja tulevaisuudessa voidaan hyödyntää esimerkiksi Syken Hiilikarttaa.
Muita huomioita toimenpiteestä	
<p>- Ak: Olemme selvittelleet Planectin (ilmastovaikutusten arvioinnin laskuri) käyttöönoton mahdollisuuksia > toistaiseksi ei hinta, käytettävyys ja käyttöaste kohtaa</p> <p>-Olemme selvittelleet Lumo-ohjelman edistämismahdollisuutta > toistaiseksi vasta pohdinnan alla ja lumoa edistetään kaavoituksen sisällä kaavakohtaisesti huomioimalla luonnonmonimuotoisuutta määräyksissä ja kaavaselostuksessa. Tarvittaisiin päättäjiltä voimakkaampi kannanotto tai osaksi strategiaa, että on tahtoa edistää asiaa kunnassa.</p> <p>-Ennallistamisasetus> Elokuuhun 2026 mennessä Suomi esittelee ennallistamissuunnitelmansa EU:lle. Nurmijärvi on mukana listalla: Tavoitteet kaupunkivihreän ja latvuspeittävyden osalta vaikuttanevat asioihin.</p>	

Puurakentamisen toimenpidesuunnitelma

Toimenpide	Toteuttajataho	Mittarit	Aikataulu	Tavoitetaso
Puurakentamisen toimenpidesuunnitelma	Maankäyttö ja kaavoitus Tilakeskus	Puurakentamisen toimenpidesuunnitelma valmis	2024	Toimenpidesuunnitelmaa ja siinä asetettuja tavoitteita toteutetaan 2025 -

Mittari	Toteutuminen
Puurakentamisen toimenpidesuunnitelma valmis	Puurakentamisen toimenpidesuunnitelmaa on edistetty vuosina 2023-2025 asemakaavoituksen kesken. Työtä on tehty muun työn ohella ja samalla lisätty asemakaavoituksen osaamista puurakentamisen saralla esimerkiksi koulutusten muodossa. Kunta osallistui Ympäristöministeriön julkisen puurakentamisen kuntakiertueelle 2023. Itse toimenpidesuunnitelmaa varten on tehty taustatyötä, mutta sen lopullinen muoto sekä siihen liittyvä päätöksensenteko ovat kesken.

Muita huomioita toimenpiteestä

Toistaiseksi on kartoitettu tietoa puurakentamisesta ja sen edistämisen keinoista kunnan hankkeissa ja kaavoituksessa. Lisäksi on tarkasteltu muiden kuntien ohjelmia ja edistämissuunnitelmia. Toimenpidesuunnitelman tarkoituksenmukainen laajuus ja muoto päätetään kevään 2026 aikana yhdessä ympäristötoimialan johtoryhmän kanssa.

Asemakaavoituksessa on viime vuosina otettu huomioon puurakentamisen mahdollistaminen kaavoituksen keinoin. Esimerkiksi kaavamääräyksillä on sallittu sekä edistetty puurakentamista mahdollisuuksien mukaan.

Kunnan työkoneiden uusiminen vähäpäästöisiksi

Toimenpide	Toteuttajataho	Mittarit	Aikataulu	Tavoitetaso
Kunnan työkoneiden uusiminen vähäpäästöisiksi	Tekninen keskus / Varikko	Vähäpäästöiset työkoneet, kpl/a	2023, jatkuva	Koneiden uusiminen vähäpäästöisiksi elinkaaren myötä

Mittari	Toteutuminen
Vähäpäästöiset työkoneet, kpl/a	<ul style="list-style-type: none"> - Uusi traktori stage 5 luokka (2026) - Imulakaisukone euro 6 (2025) - Renault kuorma-auto euro 6 (2024)

Ruokahävikki minimiin 2035

Toimenpide	Toteuttajataho	Mittarit	Aikataulu	Tavoitetaso
Ruokahävikki minimiin 2035	Aleksia liikelaitos Sivistys- ja hyvinvointi- toimiala	<ul style="list-style-type: none"> - Ruokahävikille ns. pohjaluku/vertailuluku määritetty (kartoitus) - Seuraavalle vuodelle määritetty tavoite, % vertailulukuun - Ylijäämäruoan myynti ResQ-sovelluksella, € vuodessa/toimipisteen asiakasmäärä - Asiakasmäärä/ateria/toimipiste - Toteutunut annosmäärä/toteutunut ruokailija - Elintarvikejäte/asiakas/toimipiste - Ruoan laatu - Asiakastytyväisyys - Toimipistekohtainen taloudellisuus - Ruokakasvatus 	<ul style="list-style-type: none"> - Tammikuu 2024 - Vuosittain - Vuosittain - Päivittäin - Päivittäin - Päivittäin - Päivittäin - Mittarit kertovat päivittäisestä laadusta - OVK I,II ja III 	Tavoitetasot määritellään kartoituksen perusteella

Mittari	Toteutuminen
Ruokahävikille ns. pohjaluku/vertailuluku määritetty (kartoitus)	toteutunut
Seuraavalle vuodelle määritetty tavoite, % vertailulukuun	2024-2025 on määritelty 2026 ei ole määritetty (uusi mittari)
Ylijäämäruoan myynti ResQ-sovelluksella, € vuodessa/toimipisteen asiakasmäärä	Toteutunut
Asiakasmäärä/ateria/toimipiste	Toteutunut
Toteutunut annosmäärä/toteutunut ruokailija	Ei ole toteutunut
Elintarvikejäte/asiakas/toimipiste	Toteutunut
Ruoan laatu	Toteutunut (ruokapalveluhenkilöstön tekemää aistinvaraista arviointia) Omavalvonta
Asiakastytyväisyys	Toteutunut osittain. Palautetta voi antaa Jamix-menun kautta ja Solmu-palautteet. Asiakastytyväisyyskyselyt tehty rehtoreille ja päiväkotien johtajat
Toimipistekohtainen taloudellisuus	Ei toteutunut (talousjärjestelmän muutoksen vuoksi)
Ruokakasvatus	Vastuualue on sivistystoimialan
Muita huomioita toimenpiteestä	
Mittareita laadittaessa ei ole huomioitu mittareiden määrää, eikä miten mittareiden seuranta toteutetaan.	

Kotimaisten elintarvikkeiden käytön lisääminen ja satokauden hyödyntäminen

Toimenpide	Toteuttajataho	Mittarit	Aikataulu	Tavoitetaso
Kotimaisten elintarvikkeiden käytön lisääminen ja satokauden hyödyntäminen	Aleksia	<ul style="list-style-type: none"> - Ruokalistasuunnittelu - Raaka-ainevalikoima - Ostajan osaamisen lisäys - Yhteistyö sopimustoimittajien kanssa 	2023, jatkuva	Tavoitetasot määritellään kartoituksen perusteella

Mittari	Toteutuminen
Ruokalistasuunnittelu	Toteutunut
Raaka-ainevalikoima	Toteutunut
Ostajan osaamisen lisäys	Toteutunut
Yhteistyö sopimustoimittajien kanssa	Toteutunut
Muita huomioita toimenpiteestä	
Mittareita laadittaessa ei ole huomioitu mittareiden määrää, eikä miten mittareiden seuranta toteutetaan.	

Yritysyhteistyön luominen

Toimenpide	Toteuttajataho	Mittarit	Aikataulu	Tavoitetaso
Yritysyhteistyön luominen	Elinkeinopalvelut	<ul style="list-style-type: none"> - Ilmastotyötä tekevät yritykset ja organisaatiot listattu - Ilmastotyöryhmä (yritykset, kunta & ulkopuolinen asiantuntija) perustettu - Hyvät ja huonot käytänteet tunnistettu - Potentiaaliset yhteistyömahdollisuudet tunnistettu - Tavoitteet ja toimenpiteet määritetty - Toimenpiteiden pilotointi 	<ul style="list-style-type: none"> - 2023 - 2023 - 2023 - 2024 - 2024 - 2025 	<ul style="list-style-type: none"> - Ilmastotyötä tekevät yritykset ja organisaatiot listattu - Ilmastotyöryhmä perustettu - Hyvät ja huonot käytänteet tunnistettu - Potentiaaliset yhteistyömahdollisuudet tunnistettu - Tavoitteet ja toimenpiteet määritetty - Toimenpiteet pilotoitu

Mittari	Toteutuminen
Ilmastotyötä tekevät yritykset ja organisaatiot listattu	Ei ole suoranaisesti toteutettu koska mittari asetettu mahdottomaksi. (kts alla mahdollinen mittari). Perusteena se, että monet yritykset ovat tehneet ilmastotoimia kahden vuoden aikana, mutta kunnan on hankala näitä listata näillä resursseilla. Toimet ovat hyvin moninaisia ja perusteet niille voivat olla muitakin kuin ilmastovaikutuksia. Esim. energian säästö hukkalämmön talteen oton investoinneilla. Esim. sähköauton ostaminen autokannan uusimisen yhteydessä.
Ilmastotyöryhmä (yritykset, kunta & ulkopuolinen asiantuntija) perustettu	Kyllä. Yritysten ilmastoverkosto on perustettu Nurmijärven Ilmastokummit -hankkeessa ja se on toiminut aktiivisesti. Hankkeen aikana tammi-elokuussa 2024 Motiva Services Oy fasilitoi neljä tapaamista. Joulukuusta 2024 lähtien järjestetty kolme tapaamista, joiden yhteydessä yritysvierailut.
Hyvät ja huonot käytänteet tunnistettu	Kyllä. Kunta on toiminut tiedon ja hyvien käytänteiden jakajana ja mahdollistanut omalla toiminnallaan yritysten välisen vuoropuhelun sekä hyvin käytänteiden jakamisen ilmastotoimien edistämiseksi.
Potentiaaliset yhteistyömahdollisuudet tunnistettu	Kyllä. Yritykset ovat verkoston toiminnassa jakaneet tietoa ja tehneet konkreettisia toimia yhdessä. Esim. Rinotop Oy:n ja Rolltes Oy:n yhteistyö tuotekehityksessä tuotteiden elinkaaren pidentämiseksi ja raaka-aineiden käytön säästämiseksi. Yhteistyö laajennettu 6 Keski-Uudenmaan kunnan kanssa, jonka pohjalta tuotettu yrityksille suunnattu webinaarisarja: Vastuullisuus kasvun mahdollistajana. https://www.nurmijarvi.fi/tyon-ja-yrittajyyden-nurmijarvi/vastuullinen-yritystoiminta/
Tavoitteet ja toimenpiteet määritetty	-
Toimenpiteiden pilotointi	-

Yritysyhteistyön luominen matkailuyrityksille

Toimenpide	Toteuttajataho	Mittarit	Aikataulu	Tavoitetaso
Yritysyhteistyön luominen matkailuyrityksille	Viestintä- ja markkinointipalvelut	- Carbon Neutral Experience 2.0 -hankkeeseen osallistuvien yritysten määrä - Sustainable Travel Finland -sertifikaatti Nurmijärvelle	- 2023 – 2025 - 2025	- 20 % Nurmijärven matkailuyrityksistä - Sertifioitu

Mittari	Toteutuminen
Carbon Neutral Experience 2.0 – hankkeeseen osallistuvien yritysten määrä	<p>Nurmijärven kunta liittyi Carbon Neutral Experience 2.0 -hankkeeseen tavoitteena edistää matkailualan hiilineutraaliutta ja vahvistaa kestävän matkailun käytäntöjä paikallisesti. Hankkeen puitteissa kartoitettiin potentiaalisia matkailuyrityksiä, joita olisi voitu sitouttaa toimenpiteisiin ja yhteisiin kehittämiskokonaisuuksiin.</p> <p>Käytännössä matkailuyrittäjien osallistaminen ei kuitenkaan edennyt suunnitellusti, sillä useat alueen toimijat olivat jo mukana toisessa, kunnan järjestämässä hiilineutraalius- ja kestävän kehityksen hankkeessa. Tämä päällekkäisyys vaikutti siihen, että uusia yrityksiä ei saatu mukaan Carbon Neutral Experience 2.0 -kokonaisuuteen. Kunta kuitenkin osallistui hankkeen yhteisiin tapaamisiin ja tiedonvaihtoon, seurasi edistymistä ja hyödynsi hankkeessa tuotettua materiaalia omassa kehittämistyössään.</p>
Sustainable Travel Finland-sertifikaatti Nurmijärvelle	<p>Nurmijärvellä ei ole vielä aloitettu varsinaista Sustainable Travel Finland (STF) -sertifikaatin hakuprosessia, mutta hankkeen aikana on kartoitettu sen edellytyksiä ja lisätty tietoisuutta ohjelman hyödyistä kunnan matkailun kehittämistyössä.</p> <p>Koska kunnassa on toistaiseksi rajallinen määrä aktiivisesti matkailuun keskittyviä yrityksiä ja useat niistä ovat jo mukana muissa kestävän kehityksen hankkeissa, sertifiointiprosessin käynnistäminen ei ole ollut tässä vaiheessa ajankohtaista.</p> <p>Kunta kuitenkin seuraa Visit Finlandin STF-ohjelman kehitystä ja aikoo hyödyntää ohjelman kriteeristöä ja ohjeistuksia osana omaa matkailustrategiaansa ja tulevia hankkeita. Tavoitteena on, että STF-valmiuksia vahvistetaan pitkällä aikavälillä, kun alueen matkailutoiminta ja yhteistyöverkostot laajenevat.</p>
Muita huomioita toimenpiteestä	
<p>Hankkeen aikana tehty työ auttoi tunnistamaan Nurmijärven matkailutoimijoiden tarpeita ja valmiuksia kestävän matkailun kehittämisessä. Vaikka yritysytteistyö Carbon Neutral Experience 2.0 -hankkeessa jäi vähäiseksi, saatiin arvokasta tietoa siitä, millaisia tukimuotoja ja resursseja paikalliset yrittäjät tarvitsevat hiilineutraaliuteen ja vastuullisuuteen liittyvien tavoitteiden saavuttamiseksi.</p> <p>Kunnan osallistuminen hankkeeseen on lisännyt ymmärrystä siitä, miten kestävän matkailun toimenpiteitä voidaan sovittaa yhteen muiden kunnan strategisten ohjelmien, kuten ilmasto-ohjelman</p>	

ja elinvoimatyön, kanssa. Lisäksi hanke vahvisti yhteistyötä naapurikuntien ja alueellisten toimijoiden kanssa, mikä luo pohjaa tuleville yhteishankkeille.

Organisaation johtaminen kestävien hankintojen suuntaan ja hankintalinjausten jalkauttaminen

Toimenpide	Toteuttajataho	Mittarit	Aikataulu	Tavoitetaso
Organisaation johtaminen kestävien hankintojen suuntaan ja hankintalinjausten jalkauttaminen	Esihenkilöt + hankintapalvelut	- Hankintaohje päivitetty - Hankintaohje koulutettu	- 2/2024 - 5/2024, jatkuvaa	- Ohje julkaistu - Kaikille avoin hankintaohje-koulutus järjestetty, sisällyttäminen perehdytykseen

Mittari	Toteutuminen
Hankintaohje päivitetty	Kesken, päivitystyö aloitettu
Hankintaohje koulutettu	Koulutetaan vasta, kun ohje on päivitetty
Muita huomioita toimenpiteestä	
Ennen ohjeen julkaisua päivitetään hankintalinjaukset vastaamaan uutta kuntastrategiaa	